

RAVNIŠKA SAPCA 8

SEPTEMBER 2007, LETNIK 2

Uvodnik:

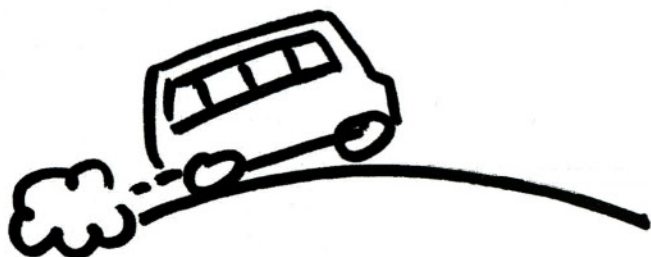
Včasih se mi za hip zazdi, da je vse, kot mora biti. V tisti krasni uri dneva, ko veter zastane in se lipa umiri. Postojim pred hišo in pogledam proti Javorniku in prek njega do morja. Zadaj v hiši otroka vsak v svoji sobi bereta in se pripravljata na šolo, mož ureja fotografije dreves za svojo spletno stran in iz hiše lijeta mir in sožitje. Pogledam še k sosedom, kjer z vajenim, odmerjenim korakom Marica in Franc kot vsak večer čistita hlev. Nekako vmes, za gričkom se kažeta rdeča streha in dimnik, iz katerega se domačno kadi, in predstavljam si, kako prav zdaj Nives Vidu natika spalno srajčico. Soncu je ostal le še hip, potem bo s svojo medeno barvo zalilo sv. Barbaro in izginilo.

Kot trenutek, ujet na razglednici.

Ingrid K. B.

IZ VSEBINE

- Uvodnik – s. 2
- Ravniške novičke – s. 3
- Ravniški asfalt – s. 5
- Prišla je jesen in z njo... – s. 6
- O gobah... – s. 7
- Pri Lovretovih ali Ravnik 8 – s. 8
- Rolanje po Ravniku – s. 9
- Gimnazijec Domen – s. 10
- Matilda Pucelj: Ravnik, še vedno si moj – s. 10
- Portfolio 1: Bilo je nekoč – s. 12
- Restavradorke v akciji – s. 16
- Gost RS: Ivan Merljak – s. 18
- Dnevnik ravniške gospodinje – s. 19
- Literarni kotiček – s. 20
- Letopis ravniškega poletja 2007 – s. 16
- Zabava – s. 21

Ravniška sapca

Letnočasnik, izhaja na začetku letnih časov

Glavna in odgovorna urednica

Ingrid Kovač Brus

Urednica Literarnega kotička

Nives Kovač

Urednik za likovne priloge

Boris Zelenc

Tehnični urednik

Robert Brus

Oblikovanje

Robert Brus, Domen Brus

Tisk

INFOKART, d. o. o.

Stalni sodelavci

Melanija Nagode, Špela Nagode, Polona Nagode, Urban Nagode, Urša Nagode, Jolanda Babič Petrič, Hana Brus, Domen Brus, Vid Zelenc

Naslov uredništva

Ravnik 10
1372 Hotedršica
telefon (01) 7559 069
e-pošta ingrid.kovac@siol.net

Naklada

100 izvodov

ISSN 1854-5831

Tisk 8. številke RS sta podprli Tilka Pucelj in Štefka Mele, za kar se jima lepo zahvaljujemo.

Hvala tudi vsem, ki ste prispevali za svoj izvod.

Zadnjo številko RS lahko vedno dobite na kmetiji odprtih vrat pri Urbanovcu.

RAZGLEDNICA RAVNIKA

Na voljo je še nekaj razglednic Ravnika, ki jih je z jesensko številko izdala *Ravniška sapca*. Kupite jih lahko na kmetiji odprtih vrat pri Urbanovcu, Ravnik 12.

NOVI NAROČNIKI, NAROČNICE

Če želite prejemati svoj izvod *Ravniške sapce* ali ga komu pokloniti kot darilo, ga lahko naročite na naslovu: *Ravniška sapca*, Ravnik 10, 1372 Hotedršica, Slovenija, na spletnem naslovu ingrid.kovac@siol.net ali na tel. št. + 386 1 7559 069.

Letna naročnina obsega štiri številke (zimsko, pomladno, poletno in jesensko) in znaša 10 EUR (brez poštnine) ali 12 EUR (s poštnino).

RAVNIŠKE NOVICE

Motiv z razglednice (foto I. M.)

Po mnogih letih ima zdaj Ravnik spet razglednico. Na njej je najznačilnejši motiv vasice – hrib s cerkvijo sv. Barbare. Avtor fotografije *Ravniške trave* je Ivan Merljak, posnel jo je lansko jesen in nanjo ujel še zadnji sončni žarek. Razglednico je izdala in založila *Ravniška sapca* kot priložo jesenske številke. (ikb)

Naslovnica spletne strani Urbanovcivih

Na spletni strani www.urbanovc.com si lahko preberete in ogledate zanimivosti z Urbanovcove kmetije odprtih vrat. Poleg ponudbe, ki jo nudi domačija, stran popestrijo različne fotografije, več pa si lahko ogledate na omenjenem naslovu. (šn)

Cerkev sv. Barbare (foto R. B.)

2. julija 2007 je prva poletna nevihta spet pustila za seboj resno škodo. Pri Tomašku, Glču in Luxu je skurilo modeme, pri Lovretu pa je že drugič treščilo v pomivalni stroj.

22. julija 2007 je bila na Ravniku pri sv. Barbari tradicionalna Marjetina nedelja. Udeležilo se je kar nekaj romarjev iz okolice. (pn)

Plešnar (foto R. B.)

Letos se je na Ravniku spet veliko gradilo: pri Plešnarju so zamenjali streho na stari hiši, na novi so naredili fasado in okoli nje škarko. Pri Kovačevih so podrli hlev in zamenjali del ostrešja, pri Blažu so povečali hlev. (pn)

Zaščiteno domačijo Plešnar si ogleduje vedno več pohodnikov in turistov. Ob obisku kmetije obiskovalci zdaj prejmejo tudi zloženko s fotografijami in zapisom etnologinje Damjane Pediček – Terseglav. Zloženko je izdala in založila *Ravniška sapca*. (ikb)

VIC

AVTOBUS

Policisti se z avtobusom peljejo na sindikalni izlet. Pridejo do podvoza in avtobus obstane, saj voznik pove, da je avtobus 10 cm previsok. Komandir ukaže policistom: "Stolcite streho avtobusa, da bo deset centimetrov nižja!" Policisti ubogajo in razbijajo po strehi, ko jih mimoidoči vpraša: "Zakaj pa raje ne spustite gum?" "Saj je avtobus previsok zgoraj!" mu pojasni komandir.

Ne kot vsaka.

Špela (19 let, gimnazijka in kitaristka)

Ko zjutraj odprem oči, moje telo preplavi val optimizma, ko pomislim, da je pred mano še en super dan! Hitro se oblečem, pojem zajtrk in se kot vsak jutro odpravim pod koš. Nekajkrat zadanehi, nekajkrat zgrešim - pa kaj, važno, da se poigram z žogo. Ko se je navohčam, se usedem za računalnik, preverim stanje na MSN-ju in preletim sveže novice. Med tem se s prijatelji zmenim za pjačo, kjer se nasmejimo in delimo zkušnje o stvareh, ki so se nam dogajale v zadnjem času.

Ura teče, kazalec se premakne na 7, kar mi pove, da je čas za najlepši del dneva: večerni tek, v katerem neizmerno uživam. Ko se prijetno utrujena vrnem, seveda najprej sledi osvežilni tuš, nato pa še zadnjič v dnevu sedem za računalnik, poklepetam s prijatelji in se odpravim spat.

Pred tem sama sobi na kitaro igravam pesmico, ki me spomni na dni, preživete ob tabornem ognju. Jaz, kitaro, taborni ogenj, prijatelji in zvezde na nebu. Prijetni spomini me pomirijo, zato se uležem in v trenutku zaspiim.

Poletje nam je lepšala Špela Nagode, ki se je smehljala iz številnih slovenskih revij. Najprej smo jo opazili v Premieri, potem v Smrkliji ... In zdaj še v RS.

Šolski kombi na Ravniku

Karlijev kombi z otroki (foto I. K. B.)

3. septembra 2007 je prvič, odkar obstaja šola, po ravniške šolarje prišel kombi. Zdaj petošolko Sabino, sedmošolca Miha in Urbana, osmošolke Hano, Julijo in Eriko ter devetošolko Metko vsako jutro nekaj po pol osmi skoraj pred domačimi vrati pobere šofer Karli Verbič in jih z udobnim, modernim kombijem odpelje na OŠ Tabor v Logatec. In jih potem spet pripelje domov.

Za še pred letom dni nepredstavljamim podvigom stoji Danica Nagode, ki je konec lanskega šolskega leta, ob podpori večine staršev, zaprosila Osnovno šolo Tabor in Občino Logatec, naj otrokom zagotovi prevoz do šole. (ikb)

ČESTITKI ZA 2X NAJ

17. junija 2007 se je na Ravniku s hišno številko 1 Urošu in Mateji rodil sinček z imenom Nejc. Ob rojstvu sina obema čestitamo in jim želimo, da bi Nejc kmalu dobil bratca ali sestrico. pn

17. 10. 1919 je datum rojstva najstarejšega Ravničana. To nam pove, da bo na letošnjo tretjo sredo v mesecu oktobru dopolnil 88 let. Govorimo seveda o LEOPOLDU NAGODETU, ki mu želimo predvsem še veliko zdravja, dobre volje in še veliko let. pn

PISMO BRALCA

pošiljatelj: Vlado Škafar, Ljubljana

kolikokrat sém pomislil, ja, pa kje je zdaj ta Sapca, ki mi jo je Ingrid obljubila.

no, pa je prišla. pričakovanja so bila velika in že na prvo branje več kot izpolnjena.

če bi imela vsaka skupnost tak časopis, bi bilo pri nas veliko lepše. krasno, na nek način tudi ganljivo. ga bom pokazal malo naokoli. jutri je literarni večer z bredo smolnikar. no, njej bom pokazal časopis. ona bo gotovo zainteresirana – torej, a so še izvodi na voljo. rad bi še kakšnega kupil.

le tako naprej pihljajte. če lahko kadarkoli kako pomagam, bom z veseljem.

vlado

p.s. – a lahko tudi zunanji odgovarjajo na nagradne uganke?

Odgovor uredništva na zadnje vprašanje: Seveda!

In vendar se premika...

Zgodba o ravniškem asfaltu ni nova. Nasprotno, precej stara je in se kot jara kača vleče že krepko več kot desetletje. Res pa je, da se v zadnjih letih z izjemo lanske jeseni v zvezi z njim ni prav veliko zgodilo. Spomnimo se: šele lani novembra je bilo nekoliko nepričakovano v precej kratkem času urejene in asfaltirane dobrih 600 metrov ravniške ceste od Gubina do Grižarja. Marsikdo je bil prepričan, da bo po tem predvolilnem dejanju spet nastopila leta trajajoča suša, ampak na srečo kaže, da pesimizem tokrat ni bil na mestu.

Začetek del pred Markovo hišo (foto R. B.)

Že vse od konca meseca avgusta se namreč dela nadaljujejo. Na odseku ceste med Grižarjem in sredino klanca pod Urbanovcem potekajo pripravljalna dela za asfaltiranje naslednjega odseka ceste v skupni dolžini slabih 700 m. Dela tokrat izvaja nov izvajalec, firma Štigrad iz Grahovega, za katerega se zdi, da je v izvedbo vnesel novo kvaliteto. V času, ko to poročamo, so pripravljalna dela večinoma že končana, tako da čakamo samo še na prihod strojev za asfaltiranje. Urejene so že skoraj vse odkopne in nasipne brežine, zgrajeni in obdelani pa so tudi vsi cevni propusti, ki bodo omogočali učinkovito odvodnjavanje in preprečili odnašanje ceste. Še posebej veliko dela je terjala ureditev in utrditev ovinka tik pod Urbanovcem, ki je vzdrževalcem ceste že doslej povzročal daleč največ preglavic. Zdaj na tem mestu res ne bi smelo več prihajati do problemov.

Denar za letošnjo rekonstrukcijo ravniške ceste je bil rezerviran že v letošnjem proračunu Občine Logatec v okviru sredstev, ki so bila namenjena KS Hotedršica za ceste v letu 2007. Ravniška sapca se v imenu krajanov Ravnika za razumevanje in uvrstitev ravniške ceste med tiste, ki so res potrebne ureditve, seveda najlepše zahvaljuje tako Krajevni skupnosti Hotedršica in njenemu predsedniku g. Francu Nagodetu kot tudi županu g. Janezu Nagodetu.

Uporabniki ceste smo sicer upali, da bo že z letošnjim denarjem mogoče urediti celoten odsek ceste od Grižarja do glavne ceste pod Ravnikom. To se očitno ne bo zgodilo in kot kaže zaenkrat, bo neurejenega ostalo še dobrih 600 metrov makadama. Ampak glede na velike težave pri vzdrževanju takšne ceste in glede na zagotovila Krajevne skupnosti in Občine Logatec verjamemo, da bo tudi ta odsek urejen že v letu 2008. Potem pa se bo lahko končno tudi Ravnik posvetil novim temam.

Utrjevanje novega vozišča (foto R. B.)

Robert Brus

PRIŠLA JE JESEN IN Z NJO...

Možnih nadaljevanj je več: »in z njo šola,« bi rekli otroci, spet drugi: »in z njo veliko dela na polju,« itd. Vsakdo jemlje ta svojevrsten letni čas drugače. Je čas, ko se narava pripravlja na zimski počitek. Tudi jesen ima svoj čar. Kako lep je jutranji pogled proti pisanemu drevju, kateremu bodo vsak hip odpadli listi. Prebujanje v hladna jutra, ko čakamo, kdaj se bo narisala prva slana in kasneje že sneg... To je letni čas, ko nam narava na polju podari tisto, v kar smo vlagali skozi celo leto. Je čas, ko kmetje (upam) zadovoljni prinašajo svoje pridelke z mislijo, da se je celoletni trud le izplačal.

Kmalu bo s polj izginila koruza, kamor so se lahko otroci skrivali, da jih ni nihče našel, in se veselo lovili. Kam s koruzo? V današnjem času bi le še redko kdo omenil ličkanje koruze, saj ob vsej sodobni mehanizaciji tovrstno druženje ni več tako pogosto.

Sama imam lepe spomine na ličkanje koruze. Spomnim se velikega kupa koruze, ki je čakala, da jo osvobodimo iz lista, ki jo obdaja. Zbrala se je celotna vas, prijatelji, vsi si bili dobro razpoloženi. Združili so koristno z druženjem, oziroma delo z zabavo. Ob pripovedovanju razni šal in prepevanju ljudskih pesmi je človek pravzaprav pozabil na tisti velik kup koruze sredi izbe, tako da se je hitro manjšal. Vendar je meni kot otroku najbolj ostalo v spominu tisto, kar se je vedno skrivalo pod koruzo. Tako smo bili tudi otroci vedno motivirani za ličkanje. Seveda, pod koruzo so se skrivale razne dobrote, sladkarije, ki smo jih imeli tako zelo radi. Kako zabavno je bilo skočiti na sredo kupa koruze in najti najboljši bonbon!! No, tudi za odrasle se je v koruznem kupu vedno našla kakšna steklenička alkoholne pijače.

Po delu pa je seveda sledila obilna malica. Meni je ostal spomin na velik kos domačega pršuta, ki se je hitro manjšal, naši trebuščki pa so se večali.

Ponekod so imeli v zvezi z ličkanje prav zanimive navade. Posebno doživetje je menda bilo, ko je nekdo našel storž, ki je imel rdečkasto zrnje. Le ta naj bi bil sedaj odrešen dela in je z ličkanjem lahko prenehal, opazoval je lahko druge, kako iščejo še kakšno rdeče zrnje. Med zdrave storže so se včasih prikradli tudi snetljivi storži. Kdor ga je dobil, ga je hitro skrnil in z njim rad ponagajal ličkarjem, jim namazal »muštace« – potegnil brke ali pa samo razmazal po licih. Biti je moral hiter in spreten, da je bilo potem obilo smeha.

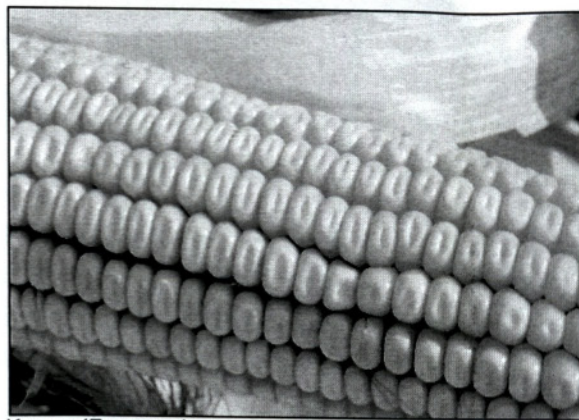
Otroci iz hotenjske osnovne šole ličkajo koruzo (foto Š. N.)

Tovrstna družabna srečanja so se mi zares globoko vtisnila v spomin, pa čeprav sem tedaj štela le nekaj let... Danes pa ta običaj počasi tone v pozabo. Organizirajo jih samo še posamezne kmetije, ki se trudijo vrniti običaj v današnji čas. Tudi pri Urbanovcu vsako leto otrokom iz vrtcev od Hotedršice do Ljubljane omogočijo, da spoznajo tovrstni običaj, in vselej so otroci navdušeni. Eni bolj, drugi manj, glavno je, da se kje skriva kakšen bonbon.

Ko že toliko govorimo o koruzi, pa jo še koristno uporabimo in skuhamo KORUZNO JUHO.

Potrebujemo:

- maslo
- polovico sesekljane čebule
- 1 steblo zelene
- 2 majhna korenčka
- 20 dag koruze (zmrznjene)
- 3–5 žlic koruzne moke
- 8 dl vode
- sesekljan peteršilj
- sol, poper in začimbe po želji

Koruzi (Zea mays)

Postopek:

Na maslu prepražimo čebulo, dodamo na tanke rezine narezan korenček in steblo narezane zelene. Vse skupaj prepražimo, dodamo koruzo, prepražimo in dodamo koruzno moko. Popražimo in zalijemo z vodo, začimimo in pokuhamo do konca. Tik pred serviranjem dodamo še peteršilj. Upam, da bo tudi vam recept všeč in dober tek!

ua

Vse gobe so užitne, žal nekatere samo enkrat

Pozno poletje in jesen, ko se izmenjujeta toplo in deževno vreme, sta čas gob. Tako kot vsi jih nabiramo tudi na Ravniku. Nekateri jih nabirajo bolj strokovno, jaz pa na sprehodih s psom ali pri pregledovanju živine na pašnikih. Gobe radi jemo, o njih pa marsikdo ne ve prav veliko. Zato bom napisala nekaj o njih.

Gobe imajo rastlinske, živalske, pa tudi samosvoje lastnosti. Zato jih uvrščamo v posebno skupino gliv. Glive se razlikujejo od rastlin po tem, da nimajo klorofila. Nimajo sposobnosti, da bi si same proizvajale hrano. Morajo se hraniti s snovmi, ki so jih že predelali višje razviti organizmi. Prehranjujejo se na tri načine: kot gniloživke, te se hranijo z odmrliimi organskimi snovmi; kot sožiteljice, ki živijo v sožitju z drevesi ali pa kot zajedavke (lesne gobe). Telo gliv je sestavljeno iz dveh delov, podgobja (hif, micelija) ter trosnjaka oziroma gobe. V gobi se začnejo tvoriti trosi. Ko ti dozori, padejo na tla in na ugodni podlagi ter v primernih okoliščinah iz njih vzkali enojedni micelij. Čez čas se dva enojedna micelija združita v dvojedni micelij, ki se razraste v podgobje. Podgobje živi in se razraščata v podlagi več mesecev, let ali celo stoletja. Največje doslej odkrito podgobje se je razraščalo na površini 150 000 m², njegova starost pa je bila ocenjena na 2000 let. Gobe poženejo iz podgobja najmanj enkrat na leto, lahko pa tudi v daljših časovnih presledkih, če niso ustvarjene ustrezne razmere (vлага, toplota).

Pri nabiranju gob moramo biti zelo pazljivi. Velja namreč: Vse gobe so užitne, žal nekatere samo enkrat. Zato lahko nabiramo le gobe, ki jih dobro poznamo. Toda že s tem, ko gobe iztrgamo iz njihovega okolja, lahko napravimo nepopisno škodo, kajti lahko uničimo podgobje in tam ne bo zrasla nobena goba več. Gobo primemo s prsti nežno za spodnji del beta in jo narahlo zasučemo. Mesto, kjer smo jo odtrgali prekrijemo z zemljo in listjem. Gobe lahko odrežemo tudi z ostrim nožem.

Pripravljamo jih takoj, ko so nabrane. Lahko jih skuhamo, narežemo na lističe za sušenje, vlagamo ali zamrznemo. Jedi z gobami ne smemo pogrevati, odtajane gobe pa ne ponovno zamrzniti. Znani so primeri, da so ljudje umrli, ker so jedli gobe, ki so bile zamrznjene preveč časa.

Najbrž je v okolici Ravnika precej vrst užitnih gob. Jaz nabiram spomladi mavrahe, poleti in jeseni pa gobane, jurčke, kukmake, sirovke, "marele" in

proti koncu jeseni štorovke. Pripravim jih s česnom in jajcem, največkrat za večerjo. Le mavrahe pripravim za zajtrk, saj jih nabiram zjutraj, ker rasejo ob poti v bližini hiše.

Pri nabiranju vseh vrst gob je pomembno, da upoštevamo vlogo gob v naravi, da jih ne trgamo po nepotrebem in jih ne uničujemo, tudi če so stare, poškodovane, gnile ali strupene. Z uničevanjem gob prekinjamo življenjski krog glive, ki skrbi za naravno ravnotežje v svojem okolju.

Metka Petrič

PRI LOVRETOVIH ALI RAVNIK 8

Če si mlad par kupi staro hišo na Ravniku in jo obnovi, mora biti nekaj posebnega. Nives Kovač (1973) in Boris Zelenc (1974) sta. Preverjeno. Ona zdaj spet študentka primerjalne književnosti, zaposlena kot spremljevalka gibalno motenega otroka, on vojak v posebni enoti slovenske vojske. Ona pesnica, on državni reprezentant v teku na smučeh. Ona nemirna in željna potovanj, on trden in neprestano na poti.

Lovretovo domačijo na Ravniku sta kupila maja 2001. Ko sta prvič stopila vanjo, se je Nives takoj zazdelo, da je prava. Skozi prostore se je prelivala svetloba, v njih ni bilo nobenega vonja po starem. Ko pa sta še videla koliko zemlje spada k hiši (Pol ure rabiš, da obhodiš svoje in ni se ti treba kregati s sosedi za vsak kvadratni meter, pravi Nives), sta bila odločena. Njo je prepričala hiša, njega svet okoli nje.

Na vrtu pred hišo (foto H. B.)

Ko sta začela hišo obnavljati (nekoč je bila to Grižarjeva bajta), sta ugotovila, da je morala biti najprej veliko manjša. Ves desni del je namreč narejen iz opeke in očitno pozidan dosti pozneje. Ko pa sta ostrgala še omet, sta našla veliko zazidanih odprtih, v katerih so nekoč stale omare in omarice, našla sta tudi veho. V veži pa so morale biti stopnice, ki so vodile na podstreho. Da je hiša kar stara, pravi tudi Glčev Ivan, vsaj 200 let. Kozolec, ki spada k domačiji, je mlajši. Zdaj je poln navlake zadnjih in davnih let. Ob hiši stoji še kamnit, pokrit vodnjak, po katerem plezajo vrtnice, povsod naokoli pa se širi star sadovnjak z bobovci, slivami in staro hruško, v katero je pred leti treščilo. Na bregu je Boris zasadil novega.

Na Ravnik sta se preselila decembra 2004. Po letih obnove je bila selitev super dogodek. Hiši, ki s treh strani ohranja staro podobo, sta na južni dodala veliko razgledno panoramsko okno in široko teraso. Na njej bi lahko bil tudi observatorij, pravi Nives, ki tam ob večerih posluša tišino. Začne se ob 8. zvečer in zmotijo jo le šumi s ceste v dolini, še posebej pred slabim vremenom.

9. septembra 2005 se je rodil Vid. Še en zelo poseben član gospodinjstva. Spet preverjeno. V njegovih prvih mesecih je bil jok pri njemu tako redek pojav, da se ga Nives in Boris komaj spomnita. Ko se je nekaj mesecev pozneje odločil, da bo začel hoditi, se ni nič majavo opotekal ali previdno tipal po tleh, kar teči je začel. (Le po kom?) Zdaj preskakuje stopnice, brzi po hribih in zraven milo grli: »Mamika!« Skratka, Ravnik je Vidu pisan na kožo, saj lahko teka do Lazin in nazaj, njegova mamica hiti za njim, nekje med obema pa se podi še Alka. Mirna, vzgojena (za to je kriv Boris), bela labradorka, ki je prišla na Ravnik še pred Vidom. In je še ena posebnica v tej nenavadni družini. Vid jo obožuje in ona obožuje njega. Poleg Vida pa jo obožuje še marsikdo, zagotovo Korenčev Vili.

Tistega večera, ko sem se oglasila pri njih, je bil Vid že v postelji, Boris na padalskem tečaju v Belgiji, Nives pa je tožila zaradi samote, ki ji včasih ne da dihati.

In kje bi bila, če tistega maja 2001 ne bi kupila hišice na Ravniku? Ona vedno sanja o morju (on pa obožuje mrzlo zimo!). »Šla bi na Mediteran. Sreča je, da veter včasih prinese vonj po morju.«

Ravniška sapca?

Alka v mladih letih (foto R. B.)

Ingrid Kovač Brus

P. S. : Kdo je bil Lovro, po katerem se hiša imenuje, Nives in Boris ne vesta. Bi pa rada izvedela.

Nives, Vid in Boris na vhodu (foto R. B.)

V tihi noči mirno spi
fantek, ki čez dan kriči.
Okoli njega puha rjuha,
ki prečudne zgodbe kuha.

V majhni temni glavici
sta se rodili pravljici.
Prva o konju belem,
nikoli prehitnem,
druga o zeleni žabi,
ki nič je ne ustavi.

Brunda majhna glavica,
narahlo se premika,
stoka, poka in ihti,
in že jo mili dan prehiti.

Iz pesmice Malčkov dan, ki jo je Vid dobil za 1. rojstni dan od mamice.

Rolanje po Ravniku

Letošnja rekonstrukcija ravniške ceste bo verjetno za skoraj dvakrat dražja kot lani. Razlogi za tako katastrofalno rast cen so dobro varovana skrivnost, ampak nazadnje bosta brez dvoma krivi letošnja nenadna inflacija in dvig cen osnovnih živil. (seveda - kruh, ki se ga veliko poje za malico, se je najbolj podražil press)

Zgodba o jabolku spora, ki je pred več tisočletji v stari Grčiji sprožilo Trojansko vojno, je dobro znana. Na Ravniku pa smo to jesen dobili kar jablano spora. Vojne verjetno ne bo, saj jablane, ki se je morala umakniti novi cesti, ni več, slaba volja pa se bo počasi razkadila. (ampak čigav bo pa iz spornih jabolk skuhan šnopc press?)

Vse več Ravničanov pri najbolj znanem slovenskem operaterju naroča tudi televizijo po telefonski liniji, po novem je mogoče spremljati kar 150 programov. Glede na to, da je minulo poletje strela na Ravniku spet skurila več modemov, pa je precej presenetljiva odločitev operaterja, da bodo modemi po novem spet njegova last. (operater lahko zaradi tega še bankrotira press)

Zadnjih nekaj mesecev je bil Ravnik v znamenju obnove dotrajanih streh in fasad. Zdaj si marsikdo želi imeti spomeniško zavarovano stavbo, iz vira, ki ne želi biti imenovan, pa smo izvedeli, da se je za možnost tovrstnega zavarovanja svoje nepremičnine zanimalo že več ravniških gospodarjev. Denarja na razpisih za vzdrževanje kulturne dediščine naj bi namreč bilo toliko, da si najbolj spretni z njim lahko kupijo še traktor in nakladalko, mogoče pa celo odpotujejo na Havaje. (kulturna dediščina se splača press)

Končno tudi ravniške otroke v šolo vozi šolski kombi. Starši so bili v svojih prizadevanjih tokrat uspešni, čeprav spet ne povsem notni. Ampak za Ravnik ni to nič posebnega. (podobno je šlo tudi pri vodovodu in asfaltu press)

Gobarska sezona je na višku, število obiskovalcev na Ravniku in njegovi okolici pa že nekaj časa strmo narašča. Vse več je na novo uhojenih steza in poti, eno od njih je razočarani gobar, ki so mu tisti dan že vse pobrali, poimenoval kar *strada di fungi*. (rana ura zlata ura press)

Domen Brus je en hudomušen, nadarjen mlad fant, namazan z vsemi različnimi žavbami. Rad bere, plava, potuje, kot predstavnik svoje generacije pa seveda najrajši surfa, seveda ne po morju, ampak po internetu. Ob začetku novega poglavja odraščanja, kar prehod v srednjo šolo gotovo je, mi je odgovoril na par vprašanj.

Domen med zaključnim nastopom v glasbeni šoli (foto R. B.)

Kako bi opisal osnovno šolo, si bil zadovoljen?

Ja, bil sem zadovoljen, ker je bilo domače okolje, imel sem super prijatelje. Bili smo sproščeni, pa še učiti se ni bilo treba dosti.

Katere predmete si imel najraje?

Računalništvo in angleščino, pa tudi učitelja teh predmetov sta se mi zdela najboljša, taka kot bi učitelji morali biti.

Zakaj si se odločil za viško gimnazijo?

Ker je ena najboljših gimnazij, imel sem dosti točk, ni se treba voziti daleč v mesto, pa še na informativnem dnevu so name naredili dober vtis.

Si se veselil srednje šole?

Ja. Ful je fajn, ker so mi sošolci podobni, učitelji so v redu, tudi šola je sodobna in dobro opremljena. Pouk poteka na višjem, drugačnem nivoju, kot je v osnovni šoli. S sošolci se že zdaj dobro razumemo, pa še piflarjev ni, ker so šli vsi na Bežigrad.

Kaj pa pravijo stari sošolci?

Večina je zadovoljnih s svojo izbiro. Tudi jaz sem zelo zadovoljen. Mislim, da bo super.

Veliko uspeha, Domen. Pa uživaj v srednješolskih letih, ker je to res eno super obdobje.

Naši obiski 1: Pri Matildi Pucelj

piše: Jolanda Babič Petrič

RAVNIK, ŠE VEDNO SI MOJ

Matilda, vsem znana kot Tilka, se je rodila leta 1917 na Ravniku v družini Gubinovih. Njena mati Ivana (rojena Zajc) ji je pripovedovala, da je mesec dni pred njenim rojstvom obiskala svojega moža na Rakeku. Mož Jakob je bil avstrijski vojak in je bil leta 1916 na Poljskem, naslednjega februarja pa so cel bataljon premestili na soško fronto. Rakek je bil kraj enodnevnega počitka za izmučene vojake, od katerih se marsikdo ni vrnil več domov. Jakob Petrič se je vrnil bolan in leta je trajalo, da si je opomogel. Zelo rad je kosil travo in po Tilkinem mnenju mu je prav to gibanje pomagalo, da je lahko znova delal na kmetiji. V tem času so redili 9 glav goveda, od tega so imeli štiri ali dva vola. Sadili so krompir, lan za rjuhe, pšenico, pa tudi ajdo.

Šestnajstletna je Tilka odšla na domačijo svoje matere v Črni Vrh. Njena teta Štefana se je hudo poškodovala pri nakladanju hlodov na voz, Tilkin stari oče pa ni mogel več delati, zato je bila Tilkina naloga, da pomaga pri delu na kmetiji in v njihovi trgovini. Po treh letih se je vrnila domov. Spominja se, da je oblekla nase kar tri obleke, saj so ji ob prejšnjem obisku na meji zaplenili kovček, in da je v lase skrila denar, ki ji ga je dala teta. Ko je hodila proti hiši, so zvonovi klicali k maši na Ravnik.

Ko pripoveduje o svojih spominih, je iz njenega glasu in telesa čutiti neminljivo povezanost s tistim časom in ljudmi, čeprav nekaterih že dolgo ni več. Govori mi o žetvi na Mlaki, o jutranjem spravi sena na senik, o porokah svojih sester, o okraševanju

voza, s katerim je ata pripeljal zvonove za cerkev. Živeli so težko, a lepo. Večinoma so jedli krompir in žgance, včasih so kaj prodali v Logatcu. Tam

Tilka pri 18 letih (iz osebnega arhiva)

je Tilka videla ženske, ki so prodajale rože na tržnici. Tudi sama je nabrala

šmarnice, jih povezala v šopek in ponujala ljudem. Takrat se je rodilo veselje do tega dela in še pred nekaj leti je občasno prodajala rože, gladiole in tulipane, ki jih je sama vzgojila. Mož in sin nista tega odobraval, a Tilka pravi, da če dobro prešteješ denar in pošteno vrneš, razveseliš ljudi z

Matilda ob poroki (iz osebnega arhiva)

ročami in se nimaš česa sramovati.

Leta 1945 je Tilka odšla v Ljubljano. Sestra Lojzka se je poročila v Ljubljani in imela na Podutiški cesti gostilno. Pri njej je Tilka stanovala in iskala službo kot hišna pomočnica. Zaposlila se je v Polju, a čez poletje se je vrnila domov, da je pomagala pri delu. Jeseni se je zaposlila v Miklošičevi kleti kot kuharica. Takrat v gostilnah niso imeli pijače niti vina in piva ne, postregli so lahko le s sirom, salamo, golažem, kranjskimi klobasami in kruhom. Ker je bila Lojzka po vrnitvi iz internacije na Rabu zelo bolna, ji je Tilka pomagala pri delu, in kasneje do sestrine smrti leta 1949 skrbela zanjo. Prav v sestri gostilni je Tilka spoznala svojega moža, saj je stanoval v bližini. Skupni izlet na Toško čelo ju je zblížal in leta 1950 sta se poročila.

Svojega moža se teta Tilka spominja z ljubeznijo in občutkom pripadnosti. Bil je šofer v mestnem potniškem prometu, najprej je vozil tramvaj, nato avtobus, zatem pa trolejbus, mi pripoveduje ob gledanju fotografij. Kasneje je vozil tudi tovornjak. Izgubila ga je v nesreči pred dvajsetimi leti. Ko se je vračal ponoči domov z motorjem, zaradi pokvarjene cestne luči na cesti ni opazil kamenja, ki se je zvalilo z brežine.

V roke primem fotografijo, na kateri vidim rože ob krsti in napis: oče, mati. Dolgo in v tišini gleda teta sliko, nato pa pove, da je to njihov Janez. Nekega vročega poletnega dne, star šest let, se je odpeljal s kolesom v bližino doma svojega očeta, da bi se igral. Našli so ga naslednji dan v bajerju v meter visoki vodi. "Tako rad je imel vodo, ko sem ga kopala ali ko so bile luže na cesti. In voda mu je bila usojena," trpko, z bolečino pove teta. "Hudo je bilo, spremenil se je dan, spremenila se je noč." Po nekaj minutah molka počasi reče še: "Življenje terja svoje."

Sin Marko je staršem pomagal premagovati težak vsakdanjik. Počasi so zgradili in kasneje prenavljali hišo. S ponosom mi pokaže fotografije

vnukinje Simone, ki je danes že odrasla ženska. Marko skrbi za svojo mater, čeprav je devetdesetletnica še polna energije. Skuhala mi je kosilo, postregla s piškoti in kavo. Tudi paprike, ki jih je letos sama vložila, mi je ponudila in potarnala, da je zaradi zgodnjega poletja pospravila že ves pridelek z vrta in je sedaj brez domače zelenjave.

Bila je že trdna tema, ko sem se vračala z obiska pri Tilki Pucelj. Njeni tako živi spomini so se naselili v moji glavi in zdelo se mi je, kot da vozim v nekem drugem času, svetloba reklamnih napisov in avtomobilskih žarometov je bila nekaj zelo čudnega, nekaj, česar ne bi smelo biti. Pomislila sem na svoj pred kratkim sprejeti sklep, da letos res ne bom nič vlagala, ker čutim "breme svoje starosti". Pa jih imam pol manj kot Tilka. Pogosto stokam nad različnimi stvarmi. A to popoldne nisem slišala nobene tožbe ne o zdravju ne o norem vsakdanu ne o stvareh, ki bi bile lahko drugačne. Poslušala sem zgodbo o življenju, ponosu, ljubezni in bolečini. Spomini bodo živeli dalje, v mojem in vaših srcih.

Na desni Tilka, na levi njena sestra Štefka (iz osebnega arhiva)

PORTFOLIO 1: BILO JE NEKOČ... pokrajina, ljudje, delo, zabava

Iskali smo najstarejšo fotografijo Ravnika. Nismo je še našli. Zato pa smo zbrali veliko fotografij, ki pripovedujejo o času, ki ga več ni.

Zahvaljujemo se Tilki Pucelj, Angeli Petkovšek, Francu Rupniku, Ivi in Andreju Isteniču, ki so pobrskali po svojih fotografijah. Zbirko pa želimo razširiti. Če imate stare fotografije, ki so povezane z Ravnikom, vas vabimo, da jih objavite v zimski izdaji RS.

Na konju Mežnarjev Vinko, ko je bil pri Korenču za hlapca (slikano pred vojno).

Gubinova hiša pred predelavo
(1943)

Pri Mraku - Blaževa stara hiša

Na levi Kovačeva Mici, zraven
Korenčeva Angela - pod cerkvijo

PORTFOLIO 1: BILO JE NEKOČ... pokrajina, ljudje, delo, zabava

Ravnik, kot se ga je videlo od Grižarja

Lovretova Pavla pred domačijo (8. 6. 1957)

Plešnarjeva Frančiška v Dolčku

Gubinov hlev leta 1960 (pred prenovno)

Grižarjev Ciril in mama na paši

Mežnar Ivan in mežnarca Jožefa pred hišo;
zadaj Zinka in Ana, spredaj Silvo in Frida

PORTFOLIO 1: BILO JE NEKOČ... pokrajina, ljudje, delo, zabava

Žganje apna pod Ravnikom leta 1923

Pri Grižarju pred hlevom

Žetev na Mlaki, pogled proti cerkvi (3. 8. 1943)

Grižarjeva mama (na sredini) na polju pod hišo

Grižarjev Ivan (mož Angele Korenč) in Vinko Petrovčič (klicali so ga Ger, oče Vide Rehberger) kuhata oglje v Grižarjevi grapi.

PORTFOLIO 1: BILO JE NEKOČ... pokrajina, ljudje, delo, zabava

Po balu pred Grižarjevo domačijo

Kovačeva Mici na konju

Poroka Grižarjeve Pepce in Kalundrovca. Zraven sedi Grižarjev stari oče, ki je prišel od Habjana iz Hotedršice, za njim stojta hči Gabrijela in njegova druga žena, s katero ni imel otrok. Za njima Urbanovec in stari Kovač, zraven Glčevka (Jernejeva žena, s katerim nista imela otrok), zraven nje Urbanovcova Pavla, xxx, Grižarjeva mama, xxx, Kovačeva Pepa, ki je bila pri Molk v Žibršah.

Družina Gubinovih leta 1943 (nekaj otrok manjka): otroci Lojzka, Ludvik, Leopold, Stanko, Tilka, Breda (v naročju), oče Jakob in mama Ivanka Petrič; pred domačo hišo

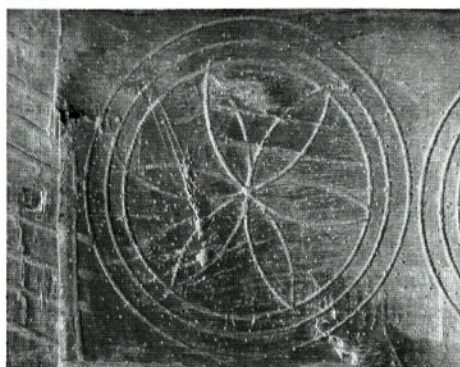

RAVNIŠKE PUNCE: spredaj sedijo z leve Srbotnikova, Grižarjeva mati, Korenčeva Karolina, Grižarjeva Pepa, Kovačeva Johana - Matičkica; z leve stojijo xxx, Kovačeva Pepa, Lebanova Ivanka, Grižarjeva ?, xxx, xxx, xxx.

OPREMA KMEČKEGA DOMA – II. del

Spoštovani bralci! V prejšnji številki *Sapce* sem vam za tokratno branje obljubila drugačno tematiko, pa se je v mojih razmišljanjih nabralo še toliko o kmečkem domu. Mogoče pa vam je to celo bližje. Tokrat pišem predvsem o pripravah in pripomočkih, ki so bili v kmečkem domu povezani z ognjem, ki je bil glavni vir energije za kuho in osvetlitev.

Najprej pa vprašanje: »kaj je že to – morca,« ki sem jo omenila v prejšnji številki. To je vsem dobro znana »roža« s spodnje slike, s katero so naši predniki krasili pohištvo, vhode, posodje in ostale predmete, saj so verjeli v njeno pozitivno moč.

Detajl skrinje tesanke – morca (foto M. K.)

Prvotno je imela hiša samo dva prostora: črno kuhinjo z odprtim ognjiščem, imenovala se je tudi dimnica in shrambo. V črni kuhinji je družina tudi prebivala. Hrano so kuhali na odprtem ognjišču. Prostor je bil brez dimnika, na tleh je bila zbita ilovica.

Kasneje, v 19. stoletju, so odprto ognjišče zamenjali s krušno pečjo (danes zasledimo tudi izraz kmečka peč) in s steno ločili črno kuhinjo od bivalnega prostora. Tako so dobili čist prostor za prebivanje, ki je dobil ime "hiša". Danes imenujemo ta prostor dnevna soba. Črna kuhinja se je zmanjšala in prevzela tudi vlogo vhodnega prostora – veže.

Hrano so odslej kuhali v krušni pečji, kjer so pekli tudi kruh in meso. Za premikanje loncev so uporabljali burklje in poseben podstavek – nastavek, po katerem je teklo nasadilo, ki je služilo za to, da so burklje lažje »tekle«. Pri peki

kruha pa sta bila nepogrešljiva še danes uporaben lesen lopar in omelo, največkrat narejeno iz koruznega ličkanja. Za kuho so uporabljali lončene in litoželezne lonce različnih velikosti in obsegov, zato so bile tudi burklje za premikanje praviloma različnih velikosti. Posodo so zlagali v sklednik. Bolj je bila domačija revna manj tovrstnih pripomočkov je bilo pri hiši, skromnejšo opremo so imeli.

Ogenj pa je bil glavni in dolgo tudi edini vir razsvetljave. Zdi se, kot da od nekdanj živimo v "razsvetljenem" svetu. Pa ni tako. Ko se je stemnilo, je bila prisotnost luči najmočnejši faktor, ki je določeval način življenja posameznika in njegove družine v določenem času in prostoru. Ljudje so vse do zgodnjega 19. stoletja za razsvetljavo uporabljali različna svetila, glede na cenovno dostopnost. Večinsko prebivalstvo je uporabljalo za luč materiale, ki so jih imeli doma.

Danes je težko doumeti, da je bilo življenje ob taki razsvetljavi drugačno, prav nič čarobno in idilično. Ta svetila so kadila, z njimi se je bilo potrebno neprestano ubadati, smrdela so, ustvarjala so umazanijo in dajala malo svetlobe. To velja za ognjišča, za razsvetljavo s trskami, baklami, z rastlinskimi in živalskimi maščobami, svečami (predvsem lojenimi,

Sklednik z lončeno posodo (foto M. K.)

manj voščeni, ki so bile trikrat dražje). Takšne luči so razsvetljevale le prostor blizu svetilke in ker je bil v prostoru najpogosteje le en vir svetlobe, je luč ljudi ob večerih združevala.

Uporabe čelešnikov s trskami, bakel, enostavnih oljnih svetilk in sveč ni mogoče popolnoma razvrstiti v časovnem zaporedju. Ljudje so uporabljali različna svetila vzporedno, odvisno od materiala, ki je bil na razpolago v določenem kraju ter s tem povezanimi stroški in premoženjskim stanjem uporabnika.

Detajl Tumletove krušne peči s starimi notranjskimi pečnicami, kot so vgrajene tudi v krušni pečji v Tomažinovem mlinu. Na Ravniku sem take zasledila pri stari Lovretovi pečji (foto Renata B.)

Ponekod so na primer preskočili obdobje petrolejk in so si svetili s trskami vse do uvedbe elektrike.

Podeželje je novosti v razsvetljavi sprejemalo z zamudo. Največkrat so vztrajali pri starem načinu razsvetljave tudi zato, ker je vse do srede prejšnjega stoletja veljalo, da je več kot ena luč v enem prostoru pri večinskem prebivalstvu potrata. Zlasti podeželje se je elektrificiralo relativno pozno. Večji del je dobil elektriko in s tem tudi električno luč šele po drugi svetovni vojni.

Skozi zgodovino so bila svetila izdelana iz različnih materialov: od lesa, različnih kovin do stekla in keramike, s tehnološkim razvojem pa vedno bolj v kombinaciji raznovrstnih gradiv. Različni

so tudi viri svetlobe – goreče snovi, od loja, voska, različnih olj, petroleja, stearina, parafina do elektrike in plina.

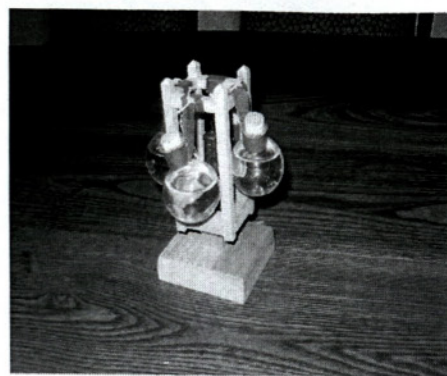
Eno prvih prenosnih svetil je bil preprosti čelešnik na lesene trske. Čelešnik je bil pripomoček za osvetljevanje bivalnih prostorov v obdobju, ko so bile predvsem za kmete sveče in petrolej predragi ali pa jih še niso poznali. Čelešnik je kovan pripomoček, v katerega se je s pomočjo uteži vpela suha trska in prižgala. Svetloba je bila skromna, poleg tega pa se je goreča trska močno kadila.

Čelešnik s trsko (foto M. K.)

Da bi omejili (ne pa popolnoma preprečili) nevarnost požarov, je bila pod gorečo trsko vedno posoda z vodo, v katero so padali ogorki.

Glede na vrsto goriva so se uporabljale tudi oljenke, lojenke (t. i. leščerbe) in različne izvedbe svetil na sveče. Znana je kombinacija odprtega nezavarovanega ognja - sveča na svečniku, bolj (požarno) varna pa je hlevska svetilka, kjer je odprti ogenj svetila zavarovan pred okolico. Posebna vrsta svetila na odprti ogenj je čevljarska svetilka, kjer so stekleničke z vodo delovale kot nekakšna lupa za povečavo. »Naprednejše« pa so bile (stacionarne in prenosne) petrolejke, ki so za gorivo uporabljale petrolej. Z elektrifikacijo, predvsem od začetka prejšnjega stoletja dalje, pa so vsi prej opisani načini pridobivanja svetlobe ostali predvsem spomin na pretekle čase. Ostala pa je človekova pranevezanost na ogenj, saj »za dušo« še danes z veseljem uporabljamo razne peči na trda goriva, sveče in ostala svetila, kjer smo še v stiku z ognjem.

Čevljarska svetilka (foto: M. Kunc)

Umetna svetloba je bila včasih razkošje, pravzaprav je to tudi danes, pa vendar jo je v nekaterih ozirih preveč. »Javno razsvetljavo v vsako slovensko vas« je bilo povojno nenapisano vodilo razvoja podeželja. Ne samo, da je to potratno in velikokrat nesmiselno, ljudje tudi ne znamo več razločevati med dnevom in nočjo in vse več strokovnjakov umetno svetlobo upravičeno prišteva k onesnaževanju okolja. Zvezde in luna so vedno slabše vidni. Na Ravniku je še priložnost za zvezde in... Ne zapravite je!

VICI

LOKACIJA BOLEČINE

"Gospod doktor, včeraj sem se z avtom peljal proti domu in kar naenkrat začutil hudo bolečino."

"Kje pa?"

"Med Kranjsko Goro in Jesenicami!"

BLONDINKE

Zakaj blondinke nikoli ne napišejo številke 11?

"Ker ne vedo, katero enko je treba najprej napisati."

ELEKTRIČNI MRK

Za dve uri je zmanjkalo električnega toka. Bil sem v veleblagovnici in sem dve uri ostal zaprt v dvigalu. Blondinka pa je za dve uri obstala na tekočih stopnicah.

RAZDELJENA

Blondinka naroči pico. Natakarkar jo vpraša:

"Vam jo narežem na šest ali na dvanajst kosov?"

"Na šest, dvanajst jih ne bi mogla pojesti!"

ZAŽELI SI

Gorenjca se sprehajata. Prvi reče:

"Recimo, da si želiš kup zlata in da se ti želja izpolni. Ali bi dal meni polovico?"

"Le zakaj?" se začudi drugi, "zaželi si ga še ti!"

ZBIRATELJSTVO

"Natakarkar, v moji solati je črv!"

"Shranite ga in ko jih boste zbrali sto, boste pri nas dobili brezplačno večerjo!"

NESPORAZUM

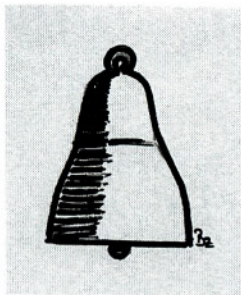
Natakarkar gostu zrecitira, kaj mu lahko ponudijo za kosilo, toda gost si ni ničesar zapomnil. Zato se je začel ozirati okoli sebe in končno rekel:

"Prinesite mi tisto, kar ima gost v kotu."

Natakarkar odide, kmalu pa se vrne krvaveč iz nosu.

"Kaj se vam je pa zgodilo?"

"Tisti gost v kotu noče dati svoje hrane!"

Gost Ravnške sapce: Ivan Merljak

Ivan Merljak, Primorec, je prišel prvič na Ravnik pred letom in pol, da bi za Radio Slovenija posnel dokumentarec o vasi, ki je razpeta med tradicionalnim in modernim načinom življenja. In od takrat se vrača. Včasih kar tako, včasih da posname kakšno fotografijo, včasih na kozarček.

Še pred zimo pa bo radijskemu novinarju, avtorju številnih televizijskih in filmskih dokumentarcev izšel knjižni prvenec, roman *Taborski zvonovi*. Njegovo pripoved o Primorski med 2. sv. vojno in v desetletjih po njej in o njegovih Primorcih v burnih časih bo izdala Prešernova družba. Dragi Ivan, čestitamo!

ČEZ RAVNIK

Pisati za *Ravnško sapco* je na moč težka stvar. Priznam: za marsikatero revijo ali "cajteng" ali za nevmkatero oddajo na Radiu Slovenija sem študiral in gruntal pol manj ali še toliko ne. Ingrid je rekla: »Napiš' karkoli! V prozi ali pesmi.« Ko sem ji tak "karkoli" prinesel, z njim ni bila zadovoljna. Saj ni rekla, vsaj direktno ne, a je pokazala, da to ne gre, da je mislila ..., no ja, da to NE ..., ali da to PAČ NE ... in podobne "izzadregščine". Razumel sem, spet po svoje, da ne gre pravzaprav za "karkoli", marveč za "karkoli na ravnški način". Še najlažje in najhitreje bo, če kaj spesnim, sem si rekel in se domislil, kako me je eno prvih deklet dalo na čevelj, da sem potočil oblak solza in shujšal za dober mernik v nekaj dneh. To umestim tja pod sv. Barbaro in bo! Pa ni bilo, kajti... »Moraš razumet', da *Sapco* berejo vsi, stari in mladi in mora bit' spodobno!« je rekla. In ker me je (tedaj) dekle prav nespodobno pustilo, sem razumel, da razočarane pesmi niso primerne za odraščajočo mladino. Zahtevna urednica pač! Skratka: »... "karkoli à la carte", kar se nanaša na Ravnik!« Torej mora biti pisanje v odnosu do Ravnika, kar je enako – o Ravniku.

»Razumem!«

Pa se je primerilo, da sva morala spomladi s Cirilom s Siola, ki ga seveda ne poznate in tudi on ni poznal Ravnika, v Idrijo, kjer naj bi naju čakala novinarja Anže iz Kranja in David s popteveja. Slednji je kot navdušen motorist že zgodaj odropotal iz Ljubljane. Rad gre prej, da si vmes še kaj ogleda in je eden redkih med našo družino filmarjev za Siolov Avtomoto, ki pozna vsaj toliko slovenskih krajev in vasi, če ne še več, kot jaz.

»Tam pri tabli Ravnik zavij desno!« sem ukazal Cirilu. Pa je že po prvih metrih vegastega makadama obžaloval, da me je poslušal: »... saj se nama vendar mudi, onadva sta že tam!« in podobno. »Poslušaj! Ni hitrejša, je pa lepša!« sem ga miril, a zaman. Gonil je svojo, da bo obrnil, a na srečo ni imel kje. »Vidiš, tu zdaj bo kmetija odprtih vrat,« sem ga miril, »in potem se nama bo odprl pogled, da malo takšnih!« Prestavil je v nižjo in zavil v zadnji desni ovinek pred Nagodetovo kmetijo. »Glej!« je vzkliknil in naglo zavrl. Na dvorišču med staro hišo in žago je stal "moto-traktor", očitna atrakcija za motorističnega novinarja. »Ta je od mladega Urbana!« sem bil vseveden, ko je on "škljocal" s svojim digitalcem, da bo za "naš portal". Sedla sva in odpeljala, ko je mama Melanija pogledala iz nove hiše. Pomahal sem ji: »Vidiš, to je mama Melanija, ona vodi ta "odprta vrata",« sem rekel Cirilu. »Ja, jaa, in prvi naslednji bo stric Franc!« je ironično odvrnil: »Saj ni reagirala, ko si ji pomahal!« »Seveda ne, ker me ni spoznala v tem avtu. Obrni in boš videl...!«

»Nimava časa!« je gnal naprej. Verjel pa mi ni.

»Ustavi, ustavi!« sem zavpil, ko se je cesta zravnila in sem na levi opazil cerkvico sv. Barbare tam čez polja in njive. »Še nikoli je nisem slikal v dopoldanski svetlobi,« sem rekel in nameščal teleobjektiv na svoj fotoaparatus. On pa je že slikal: »Aaaa, to je pa tista, ki jo imaš na onih večernih slikah!« jo je spoznal in pozabil, da naju preganja čas: »Je pa res idilična, samo še oblaki zadaj manjkajo!« se je pritožil čez lepo vreme z umitim in na novo počesanim modrim nebom. Sklonil se je nad preorano njivo in s širokim kotom lovil svežo grudo s cerkvico v daljavi.

»Kako diši!« sem ga spomnil: »Zemlja ima tu prav prijeten vonj.«

»Po krompirju...« je vedel. »Čisto drugače kot v dolini... Kar ugriznil bi jo!« je vzel grudo in si jo nežno zanesel k obrazu.

Potem sva naredila še nekaj posnetkov najinega avtomobila v pokrajini, takole spredaj in zadaj, pa še nekoliko od strani, da se je videla vas v ozadju.

»Tam na levi bo za ovinkom nova hiša moje kolegice,« sem rekel. Širok nasmeh se mu je razlezel v nejevero, ki pa ni bila več stoodstotna. In je povsem spuhnela, ko jo je sam ugledal. Hišo namreč.

»Očitno je doma!« sem pokazal na temnomoder ford...

»Pa se ne bova ustavila!« je hlastnil in še pospešil na novem asfaltu.

»Vem, nimava časa!« sem ga potolažil. Ustavil je pri žagi in pustil odprta vrata, da je vonj po smrekovini in jelovini napolnil avtomobil: »No, daj! Na Ravniku bi bila lahko ves dan...« sem zdaj jaz postal neučakan, ko je slikal in slikal najino "škaflo" pred skladovnico lesa.

»Še samo dvojko naredim!« je v žargonu povedal, kako bo slikal avtomobil, da bo videti to in ono v prostoru in času, ki nama pravzaprav za to ni bil odmerjen.

»Vidiš, tu naprej na levi Nives piše pesmi, še malo naprej je še en pesnik, Bogdan, ki pa ga osebno še ne poznam,« sem pojasnil.

Ivan Merljak (avtoportret)

»Bejži, bejži!« je zamahnil z roko: »Cela kolonija pesnikov, boš rekel!«
»Če šteješ ta mlade, šolarje, potem – ja!« sem mirno odvrnil: »No, in... in na tej kmetiji je doma profesor'ca Jolanda, ki gleda v zvezde.«

»Ma, ja!«

»Ja! Tu je ponoči tako temno, da lahko z roko sežeš med Rimsko cesto...«

»Ha, ha... ha!«

»In ugotoviš, kako si nemočen človeček in kako si sam pred večnostjo, kjub milijardam ljudi...«

Molčala sva do prvega ovinka.

»Tam naprej ti bom pokazal spomeniško zaščiteno Plešnarjevo hišo z znamenitim portalom.« Nič več ni dvomil vame in moje vedenje o Ravniku. Pa se nisva mogla ustaviti, saj je bilo zdaj tam gradbišče: »Aha, so le dobili denar!« sem ugotovil. Zavila sva pred novo Andrejevo hišo tja zadaj, proti severu, kjer se pasejo nevemčigave krave.

»Boš videl, čista bukolika!«

Naredil je serijo "fotk" najinega avtomobila z radovednicami v ozadju, ki so prenehale muliti travo in so z debelimi očmi zrle v prišleka.

»Tod okrog hodi Glčev Ivan vsak dan na svoj obhod. Rekel je, da gre ponavadi dvakrat, zjutraj in popoldne, če je le vreme in ne piha preveč. Ker tu vedno piha!«

Nič več ni godrnjal, ne čez čas, ne čez moje bahanje o Ravniku. Ivana nisva videla: »Morda je zavil k Plešnarjevi Frančiški, na klepet o "starih cajtih"!« sem menil: »A ne bova preverjala... Ni časa.«

V Idrijo sva prišla vsaj uro pozneje. Anže in David sta že zdavnaj popila spenjen kapučin in cockto.

»Ja, kje sta pa hodila tako dolgo!?« sta vzkliknila družno. »Klicala sva vaju, a ne duha ne sluha!«

»Ker čez Ravnik ni signala, vsaj dobrega ne!« sem rekel.

»Čez Ravnik sta šla?!« se je začudil David: »Jaz tudi! Vedno grem, tam je tako lepo, idilično. In vedno naletim na nekega vaščana, ki se sprehaja po poti in čez travnike. Tudi danes se je!«

»Ja, to je Glčev Ivan!« sem strokovnjaško rekel: »Vaški pripovedovalec.«

»Nenavadno lepa je ta vasica s sv. Barbaro na tistem kuclju...« je bil vesel motorist David.

»Kaj tudi za sv. Barbaro veš?!« sem se začudil, ker mi je postal konkurenca v vedenju o Ravniku.

»Vem, pa tudi gor sem bil že večkrat; če imam le čas, se ustavim!«

Še bi klepetali, če se ne bi oglasil stvarni Anže, ki o Ravniku še ni slišal in ga tudi še ni videl: »Fantje, pejmo delat!«

Mi smo se z avtomobili v Ljubljano vrnili prek Žiri in Škofje Loke, a David jo je z motorjem mahnil nazaj – čez Ravnik.

DNEVNIK RAVNIŠKE GOSPODINJE

Sedim na balkonu. Danes sem izmučena. Dan se je začel zgodaj, potem spet vse v duhu CARPE DIEM, ki sem ga sicer uživala malce drugače, tokrat v gospodinjskih opravilih kot npr. dve oprani "žehti", posesana in pomita hiša, obilno kosilo in večerja ter umiti otroci, ki so popadali v posteljo.

Iz Logatca nosi čez hrib zvoke ansambla, očitno imajo zabavo, zvoki so tako jasni, da lahko razberem iz njih skupino Kingston, ki je v bistvu ne maram. Najbolj butasto se mi zdi, da sebe promovirajo kot reggae skupino, ki pa po moje z reggaejem nima nobene zveze.

Premišljuje, kako hitro je poletje odšlo, sicer pa v naših krajih prvi avgustovski dež prinese vonje jeseni. Hiša diši, danes se mi zdi kot nova, medtem ko drugič dobim občutek, da po kotih že razpada, pajčevine so povsod in jaz sem strpna do pajkov, mogoče malce naivna s to srečo, ki res prihaja počasi, odhaja pa tako hitro.

Kasneje ležim v postelji, tudi jaz umita in začinjena z dišečimi pomadami, počasi padam v spanec, ko se spomnim – joj, cunje visijo na vrvi, napovedujejo pa dež. In že rahlo škreblija po oknu... In hitro v pižami smuknem pod nebo, ki upam, da bo jutri jasno. Odpravljamo se namreč na izlet, tak pravi, s polno košarico, sendviči in belordečim karirastim prtičkom.

Vonji jeseni se počasi razpredajo in s svojo počasnostjo tkejo paleta septembrskih dišav utrujene narave. Danes je v zraku vonj rjavih gob, mlačnosti, majhnih pajčevin, uvelih hrušk, žalostnih meglic in umirajočega paradižnika, ki je rodil eno poletje. Listje na drevesih je začelo spreminjati barve in počasi se premika ura dneva. Tudi živali so gibljejo počasneje in vse se umirja in umira. Kaj ali kdo je smrt ali Smrt? Bela gospa s koso ali angel, ki pride pote, ko duša odide v neskončnost. Mogoče samo življenje, ki je dokončano, opredeljeno z uro, minuto in sekundo svojega obstoja – od takrat naprej tišina... Fizikalno gledano, energija ne nastane iz nič in se ne izgubi v nič. Koliko popotnic umrlim dušam, umrlemu listju in drevju in živalim, ki so končale na poti, nič hudega sluteč, medtem ko so prečkale svoje ozemlje. Hvalnica vsem ljudem, ki so doživeli svoje življenje v jeseni, ki so živeli svojo jesen ali svojo pomlad ali poletje. Mi zaenkrat ostajamo v letnih časih in v njih je vedno večja praznina in v njih je vedno manj naših dragih.

*Zdaj lebdim v polsnu v mraku
z belimi perutmi galopa življenja.
V meni se steka vse: preteklost, sedanost
in prihodnost novih sanj.
Od tu se sliši v neskončnost,
ki je mehka kot puh, razprta kot dlan.
In jaz kričim za njo,
umirjena s svojo materijo,
s svojim bistvom, s sabo.
Lepo je bilo živeti.
In če živiš sam s sabo in svojo bitjo,
ti ni težko umreti.
Tegoba pritiče slabičem.
In ko živiš življenje, kot si ga moral živeti,
te nič ne ustavi.
Ni vetra v tvoje lase,
da bi ustavil bolečino živega.
Veš, da moraš umreti
in veš kdaj,
in ura neizbežnega odhoda ti prija.
In mehka je poljana, kamor se spuščaš
in tople so dlani objemov.
Nisi sam.
Nikoli nisi bil sam,
samo védenje te je zapustilo.
In sedaj si ga spet našel.*

*Na srebrni poljani sijejo vsi tvoji upi,
vse tvoje sanje
in med njimi ti,
poln ljubezni in modrosti,
ki kriči v svet,
svet zemeljskih ljudi.*

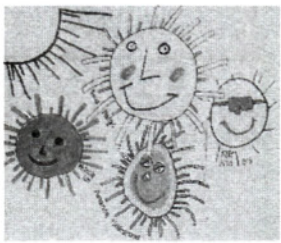
.....

*Toliko ljubezni porinjene vstran,
pokrite s smislom-nesmisлом vsakdanjika.
Zagrebene v prst, ki molči.
Kot gruda položena na gredico paradižnika,
ki s svojo barvo krvi in s semenom trosi v nov dan.*

*Pa vendar ljubezen ostaja
in rdečina zrelih paradižnikov
spominja na večerno zarjo.*

*Smisel ostaja
in z drobnimi semeni trosi slutnjo neizmerne,
za katero je treba živeti.*

(teti Metki v spomin)

LETOPIS RAVNIŠKEGA POLETJA 2007

opazovala, merila, beležila: Danica Nagode

1. – 3. junij 2007

Kot bi si vreme mešalo osvežilne koktejle. Izmenično nam pošilja dež, sonce, dež, sonce. Dež in hladno vreme nas bolj spominjata na april kot na junij. Tudi vreme ni več, kot je bilo.

4. – 6. junij 2007

Dežja in puste sivine smo že vsi močno naveličani. Dežuje že ves teden in tudi lokalna neurja so bila. Tako je v Postojni v sredo strela ubila človeka, ki je vedril pod košato lipo.

11. – 17. junij 2007

Dan brez dežnih kapelj je že prava redkost, če ne dežuje dopoldan, dežuje popoldan ali zvečer. Ta teden je v petek deževalo in tudi ponoči si je nevihta razpeljala svoje oblake nad naš prekrasni Ravnik. Sobota pa je bila sončna z delno oblačnostjo. V nedeljo smo končno dočakali dan brez dežnih kapelj. Če ne bo nehalo deževati, nam bo med prsti zrasla plavalna kožica kot žabam, saj so luže in vlaga povsod okoli nas.

18. – 24. junij 2007

No, pa smo končno dočakali vroče poletje. Ves teden nas je toplo sonce grelo in tudi morje nas že vabi. Občasno je pihal jugozahodnik. Konec tedna pa nas je tu in tam presenetila kakšna ploha. Temperature segretega ozračja so se povzpelle na 29° – 34°C, ponekod tudi na 35°C.

25. junij – 1. julij 2007

Mešano vreme kot meso na naših žarih nas je presenečalo iz dneva v dan: dopoldan sonce, popoldan oblačno in včasih deževno. Pihal je zmeren severozahodnik, a kmalu spet pričakujemo bolj deževno in hladnejše vreme.

2. – 8. julij 2007

No, pa smo dočakali sonce, je rekla soseda. Vsa vesela je hitela v četrtek obešati perilo. V ponedeljek je naš okoliš zajelo lokalno neurje z močnimi nalivi, strelami in točo. Dež pa ni in ni hotel ponehati vse do četrтка. Petek, sobota in nedelja so bili sončni in vetrovni.

9. – 15. julij 2007

Zajel nas je hladen val, ki je k nam s seboj pripeljal tudi močno ohladitev in dež. Ponedeljek in torek sta bila po temperaturah sodeč bolj aprilski kot julijski dneva. Proti koncu tedna pa so se temperature zopet dvigale. Pustimo času čas.

16. – 22. julij 2007

Zajel nas je vročinski val. Temperature na termometrih so kazale do 38°C. Pravo vroče poletje. Zato se držimo v senci in si hladimo razgreto telo z osvežilnimi napitki in lačne želodčke z lahko hrano. A ne pozabimo na naše hišne ljubljence, ponudimo jim hladno senco in dovolj sveže vode. Pa smo dočakali pravo toploto. Čakanje se včasih splača. A ne da?

23. – 29. julij 2007

Vročina noče in noče popustiti. Bolj ko se držimo v senci in hladu, bolj nam je vroče. A zajel nas je tudi hladen tuš, ki pa je trajal vsega nekaj ur, tako da je po njem nastala še večja sopara. Nasvet: počakajmo v senci in pazimo, da nam sončni žarki ne opečejo razgrete kože. Počakajmo skorajšnjo ohladitev.

30. julij – 5. avgust 2007

Deževen začetek dneva na nas in naravo vpliva blagodejno in nas hladi. Bojda bo ta teden bolj hladen kot topel. A bomo že potrpeči.

6. – 12. avgust 2007

Teden se je začel s tridnevno vročino, sredi tedna pa zopet mešano vreme z dežjem in soncem. Za avgust precej hladno.

13. – 19. avgust 2007

Izmenjavalo se je sončno vreme z delno oblačnim, občasno sta pihala zmerna burja in jugozahodnik. V petek nas je v popoldnevu popršil nekajminutni dež. Nadaljuje se oblačno in bolj hladno vreme.

20. – 26. avgust 2007

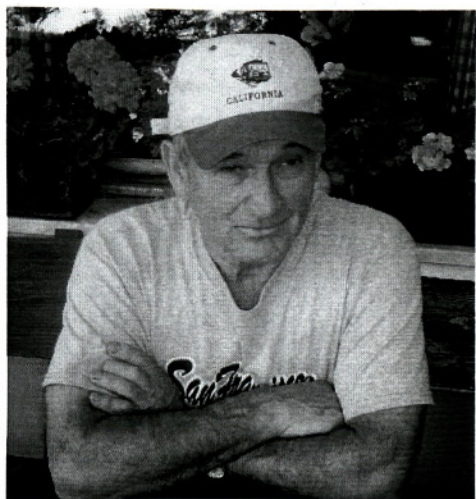
S počitnicami se iztekajo topli in sončni dnevi. Teden se je začel z mešanim vremenom. Dežni oblaki so hladili ozračje. V četrtek pa ni in ni hotelo nehati deževati. Petek, sobota in nedelja so bili vroči in soparni, temperature so nihale od 28° – 32°C.

27. avgust – 2. september 2007

Teden se je začel s soparnim in vročim vremenom. Sreda je bila oblačna in meglena, v četrtek je ves dan deževalo, bilo je zelo hladno. V petek, soboto in nedeljo je bilo suho in soparno, pravo nasprotje srede in četrтка. Temperature od 27° do 30°C.

3. – 9. september 2007

Na prvi šolski dan je sonce s svojimi žarki pospremlilo otroke nazaj v šolske klopi. Sredina tedna je bila deževna in mrzla, petek, sobota in nedelja pa delno oblačni. Pihal je jugozahodni veter. Temperatura ob jutrih je le še 6° do 10°C, čez dan pa se ozračje počasi segreje do 25°C. Jesen se počasi pelje tudi v naše kraje.

Jaka na Ravnik zelo rad zahaja predvsem zaradi lepih spominov iz otroštva, saj je njegov oče po rodu Hotenjec. Sprehajanje po Ravniku mu obudi spomine, ko sta z očetom peš hodila čez Ravnik v Hotedršico. Tu uživa v prijetnem svežem zraku in miru. (foto Š. N.)

Miro Ravnik pozna šele nekaj let. Sem je začel zahajati s prijatelji. Naša vasica mu predstavlja miren kraj za sprostitev po delovnem tednu in druženje s prijatelji. (foto Š. N.)

Nagodetova iz Logatca na Ravnik večkrat pripeljeta zbrano družbo. Tukaj zelo uživajo, se spominjajo dni, ko so na Ravniku praznovali rojstne dneve... Sem pa jih privabljajo prijetno okolje, mir in svež zrak. (foto Š. N.)

VABILO

Drage bralke in bralci, soustvarjalci, podporniki, simpatizerji!

Ravniška sapca vas v petek, 19. oktobra 2007, vabi na kostanjev večer ob Lovretovem ognjišču (Ravnik 8). Pričakujemo vas ob 18.00 uri in zelo bomo veseli vaše družbe.

Rezervirajte si petkov večer!

Pravilna rešitev nagradnega rebusa iz 7. št. *Ravniške sapce* se glasi: **strela in grom**. Kati Steklasa je med pravilnimi rešitvami izžrebala nagrado, sreča pa se je tokrat končno nasmehnila naši zvesti bralki in

reševalki rebusov Jani Brus iz Hotedršice. Čestitamo!

Kati Steklasa žreba dobitnico pladnja slastnih buhteljnov (foto: I. K. B.)

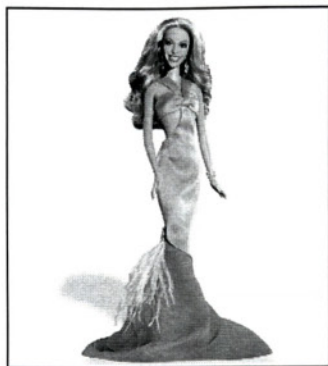
SUDOKU

	5		8					
3	1		9		7		4	
	9	8				6		
	2		1					
6		4				1		2
					5		3	
		9				5	7	
	6		4		1		8	3
					6		9	

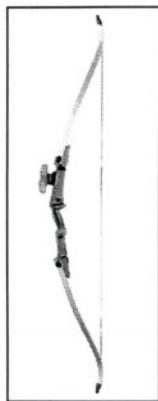
Tako kot vedno je vaša naloga, da prazna polja zapolnite s števkami od 1 do 9. vsaka številka se lahko pojavi samo enkrat v vsaki vrstici oziroma samo enkrat v vsakem stolpcu, pa še: vsaka številka se lahko pojavi samo enkrat v vsakem od devetih poudarjenih kvadratov. Rešitev je samo ena.

Napisala in sestavila Metka Petrič

NAGRADNI REBUS

+

+

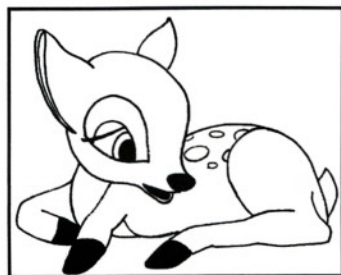
r = m

1,2,3

1,2,3,4 + C

Rešitev: _____

sestavil Domen Brus

Rešitve pošljite do **10. decembra 2007** na naslov Ravniška sapca, Ravnik 10, 1372 Hotedršica. Med pravnimi bo Tadeja Lux izžrebala 3 nagrajence.

1. nagrada: 20 % popust pri nakupu izdelkov v **trgovini Bambi**

Logatec + pliško

2. nagrada: riši-briši tabla + pliško

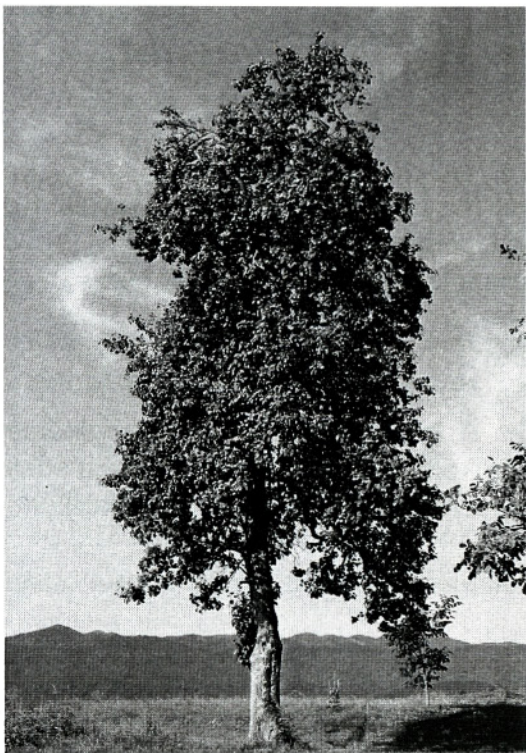
3. nagrada: riši-briši tabla + pliško

Nagrade poklanja trgovina Bambi Logatec, Tržaška 3, in vabi, da si ogledate njihov prodajni program (tekstil za otroke do 16 leta, otroška oprema, kozmetika in igrače za otroke s posebnim poudarkom na lesenih in didaktičnih igračah).

20. oktobra 2007 od 10.00 Bambi Logatec vabi na brezplačno maketarsko delavnico. Svoje izdelke bosta lahko odnesli domov.

Zahvala

Nagrajenka rebusa iz 7. št. RS Jana Brus se zahvaljuje Kati Steklasa za pladenj odličnih buhteljnov. Še isti večer jih je zmanjkalo!

V 9. ŠTEVILKI NAPOVEDUJEMO:

- na obisku pri Blaževih
- ko zadiši po žganju in tropinah
- ravniški razgledi

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Glčeva hruška, v ozadju Travni vrh in Javornik (foto R. B.)